

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 1 (332) СІЧЕНЬ

2020

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 1 (332) січень 2020

Засновано в лютому 1997 року
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 7 від 27 січня 2020 року)

Виходить чотири рази на рік

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Семеряков С. О. – доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет, професор кафедри інформатики та прикладної математики (Україна)

Заступники головного редактора:

Караман О. Л. – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», директор навчально-наукового інституту педагогіки і психології (Україна)

Набока О. В. – доктор історичних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри історії України (Україна)

Шехавцова С. О. – доктор педагогічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», декан факультету іноземних мов (Україна)

Відповідальні редактори:

Юрків Я. І. – кандидат педагогічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри соціальної педагогіки (Україна)

Забудкова О. А. – кандидат історичних наук, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», старший викладач кафедри історії України (Україна)

Кокнова Т. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри романо-германської філології (Україна)

Члени редакційної колегії:

Бабіч В. І. – доктор педагогічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри олімпійського та професійного спорту (Україна)

Власенко К. В. – доктор педагогічних наук, професор, Донбаська державна машинобудівна академія, завідувач кафедри математики та моделювання (Україна)

Глуховцева К. Д. – доктор філологічних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри української філології та загального мовознавства (Україна)

Дмитренко В. І. – доктор філологічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет, професор кафедри української та світової літератур (Україна)

Заблюцький В. В. – доктор наук з державного управління, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», директор навчально-наукового інституту публічного управління, адміністрування та післядипломної освіти (Україна)

Кобзар О. І. – доктор філологічних наук, професор, Полтавський університет економіки й торгівлі, професор кафедри ділової іноземної мови (Україна)

Кушнірова Т. В. – доктор філологічних наук, професор, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, професор кафедри германської філології та перекладу (Україна)

Литвин М. Р. – доктор історичних наук, професор, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, завідувач відділу (Україна)

Лукаsevіч-Велеба Й. – доктор педагогічних наук, Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, професор педагогічного факультету (Республіка Польща)

Любимова С. А. – кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет, докторант кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені проф. О. М. Мороховського (Україна)

Михальський І. С. – доктор історичних наук, професор, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», завідувач кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин (Україна)

Моісеєнко О. Ю. – доктор філологічних наук, професор, Національний університет «Києво-Могилянська академія», професор кафедри англійської мови (Україна)

Нефьодов Д. В. – доктор історичних наук, доцент, Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, доцент кафедри історії (Україна)

Полулященко Ю. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», директор навчально-наукового інституту фізичного виховання і спорту (Україна)

Прошкін В. В. – доктор педагогічних наук, Київський університет імені Бориса Грінченка, професор кафедри комп'ютерних наук і математики (Україна)

Саснко В. Г. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», доцент кафедри олімпійського та професійного спорту (Україна)

Священко З. В. – доктор історичних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, професор кафедри всесвітньої історії та методик навчання (Україна)

Си Цзюньцінь – доктор філологічних наук, професор, Ланьчжоуський університет, факультет російської мови та літератури (КНР)

Ткачук В. В. – кандидат педагогічних наук, Криворізький національний університет, асистент кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки (Україна)

Хахула Л. І. – кандидат історичних наук, доцент, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, старший науковий співробітник (Україна)

Юган Н. Л. – доктор філологічних наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри іноземних мов (Україна)

Редакційні вимоги до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 5 – 7 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) – 3,8 см; верхній колонтитул – 1,25 см, нижній – 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (****), 2014.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками. Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Через рядок від УДК в лівому верхньому кутку вказуються прізвище, ім'я по-батькові автора (повністю, шрифт жирний). На наступному рядку – учений ступінь, звання, посада, місце роботи; e-mail; ORCID ID (персональний код, який необхідно отримати, заповнивши анкету за посиланням: <https://orcid.org/register>).

Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); визначення методики дослідження (сукупність методів дослідження, їх основний зміст, характеристики і показники, які вони фіксують, та одиниці вимірювання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела в тексті оформлюються таким чином: у круглих дужках зазначається прізвище автора, та рік видання роботи (наприклад, Шумська, 2010). Якщо потрібно послатися на декілька джерел, варто перелічувати їх через крапку з комою (наприклад, Афанасьєва, 2016; Богданова & Саннікова, 2015; Mooge, 2006). Якщо використовуються цитати, статистика тощо, то слід вказати номер сторінки посилання (Афанасьєва, 2016, с. 46; Bruner, 2012, р. 24).

Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після заголовку „Список використаної літератури” (без двокрапки) у порядку цитування й оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Для коректного індексування публікацій наукометричними системами після «Списку використаної літератури» необхідно навести References. Посилання в **References** мають бути оформлені латиною; для кирилических цитувань слід транслітерувати імена авторів та назви видань; останні також слід навести в англійському перекладі в [] з зазначенням мови оригіналу в дужках, наприклад, [in Russian], [in Ukrainian]. Назви періодичних видань слід наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. В елементах опису не можна замінити латинські літери на кириличні. Цитування в References мають бути оформлені за стандартом APA.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 1600-1800 знаків (українською, російською та англійською мовами) із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3–5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу (повністю), домашня адреса; e-mail та номери телефонів (службовий, домашній, мобільний) трьома мовами (українською, російською та англійською).

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

1. **Донченко В. І., Жамардій В. О.** Особливості навчання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти..... 6
2. **Ливацький О. В.** Аналіз особливостей виховання фізичних якостей здобувачів базової середньої освіти..... 15
3. **Полулященко Ю. М., Полулященко Т. Л.** Соціально-педагогічні основи адаптації студентів до навчання в інституті фізичного виховання і спорту..... 26
4. **Соколенко О. І.** Обґрунтування засобу слеклайн для розвитку мотивації здобувачів повної середньої освіти до секційних занять фізичною культурою..... 37

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5. **Отравенко О. В.** Науково-дослідна робота як складова якісної професійної підготовки здобувача вищої освіти..... 47

ОЗДОРОВЧА ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, ФІТНЕС ТА РЕКРЕАЦІЯ

6. **Березуєва Т. С.** «Щоденник здоров'я» як засіб формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у здобувачів освіти..... 56
7. **Зубченко Л. В.** Оптимізація процесу фізичної підготовки курсантів через використання фітнес-програм силової спрямованості 65
8. **Кий-Кокареєва В. Г., Завадська Н. В., Ліцєєва О. М.** Фізичний та функціональний стан сучасного студентства в процесі фізичної рекреаційної діяльності та здоров'язберегаючих технологій..... 74
9. **Очкалов О. Ф.** Аналіз програми для розробки власної системи занять оздоровчим бігом..... 85
10. **Татарченко Л. І., Дідковський О. П.** Фізична культура при серцево-судинних захворюваннях 93
11. **Хотієнко С. В.** Огляд і аналіз наробків закордонних вчених у застосуванні методів водної реабілітації людини..... 103

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗІЇ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

12. **Карпенко М. І.** Морально-етичний аспект роботи педагогів в інклюзивному середовищі..... 112
13. **Омельченко А. О.** Проблеми та перспективи розвитку інклюзії в українських закладах освіти..... 123

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

14.	Martynova N. The use of Kinesio Tape in sports practice.....	131
15.	Бабич В. І., Полулященко Ю. М., Дубовой О. В., Зайцев В. О., Гордієнко П. Ю., Малькова Я. П., Дубовой В. В. Аналіз стану сформованості соціального здоров'я студентів спеціальної медичної групи та шляхи удосконалення навчальної програми з фізичного виховання.....	140
16.	Гайдук Н. О., Ярошенко П. В. Використання сучасних оздоровчих технологій у фізичному вихованні студентів спеціальної медичної групи.....	155
17.	Ковальов М. Г. Інноваційні методи розвитку фізичної підготовки кваліфікованих волейболістів на основі модельних характеристик.....	167
18.	Полулященко Ю. М., Саєнко В. Г., Толчєва Г. В., Śliwa S. Педагогічні засоби фізичного виховання та оздоровчих систем й практик в сучасному застосуванні.....	177
19.	Фоменко О. В., Школа О. М., Фоменко В. Х. Фізичне виховання студенток закладів вищої освіти з використанням оздоровчих видів гімнастики.....	194
20.	Щербиніна М. Б., Глоба Т. А. Підходи щодо організації фізичного виховання у закладах вищої освіти.....	202
21.	Щурова Н. В. Особливості формування інформаційно-цифрової компетентності учнів у процесі фізичного виховання.....	213

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

22.	Гадючко О. С. Процес управління якістю підготовки майбутніх тренерів з ігрових видів спорту в закладах вищої освіти як педагогічна проблема.....	223

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

23.	Котова О. В., Сопотницька О. В. Теоретичні та методичні засади системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до педагогічної діяльності.....	237
24.	Пелипась Д. С. Організаційно-педагогічні умови до спортивно-патріотичного виховання майбутніх учителів фізичної культури	248
25.	Радченко А. В. Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я у ЗВО.....	259

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 318.97

DOI: 10.12958/2227-2844-2020-1(332)-237-247

Котова Олена Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент; доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь, Україна.

kotova171265@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4634-7427>

Сопотницька Олена Валеріївна,

кандидат педагогічних наук, викладач Тернопільського національного університету імені В. Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

sopotnickaa@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2527-5097>

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що професійна підготовка вчителів – одне із найактуальніших питань педагогічної науки сьогодення. Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури – це процес формування особистості, який відбувається у відповідності до процесу професійно-педагогічної діяльності. Важливим фактором становлення особистості вчителя фізичної культури є усвідомлення особистістю власних досягнень, перспектив свого духовного і професійного зростання у відповідності до процесу фізичного виховання (Довгань Н. М., 2017; Котова О. В., 2016; Отравенко О. В., 2017).

Аналізуючи літературу з питань підготовки вчителів фізичного виховання до професійної діяльності (Карпова, 2004; Котова, 2016; Матвійчук, 2014; Ротерс, 2008; Сущенко, 2013) визначили, що підготовка вчителів фізичної культури розуміється як процес, який відображає науково й методично обґрунтовані заходи вищих навчальних закладів, спрямовані на формування фахівця, здатного на високому рівні організовувати процес фізичного виховання різних верств населення відповідно до загальних тенденцій нашого суспільства у формуванні фізичного, психічного та соціального здоров'я населення України.

Вагомих результатів підготовки майбутніх вчителів фізичної культури можна досягти лише за умов правового, програмного та нормативного забезпечення, що виражається у конкретних документах і

матеріалах, розроблених державними органами управління у сфері фізичної культури і спорту. Концептуальні положення щодо підготовки майбутніх учителів фізичного виховання визначено у Законах України «Про фізичну культуру і спорт» (1993), «Про освіту» (1996), «Про вищу освіту» (2001), Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту (2004).

Нормативні документи сприяють розумінню того, що «освіта ХХІ століття – це освіта для людини, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв’язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни.

Аналіз літературних джерел з проблеми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності показав, що основну роль відіграє засвоєння системи фахових умінь та навичок, яка б дозволяла глибоко осмислювати завдання фізичного виховання, послідовно вирішувати складні навчально-виховні ситуації, що виникають на уроці фізичної культури, прогнозувати й моделювати фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу (Карпова, 2004, с. 15; Сущенко, 2013, с. 220).

Підготовка вчителів фізичного виховання до професійної діяльності не є спонтанною, її необхідно всіляко підтримувати й розвивати. Для цього треба створювати соціальні умови, які б дозволяли майбутнім учителям фізичного виховання отримувати належну професійну освіту, вивчати передовий та інноваційний педагогічний досвід. Важливою ланкою підготовки вчителя до професійної діяльності є педагогічна практика, тому що здібності майбутнього фахівця формуються, розвиваються, реалізуються тільки в процесі практичної діяльності.

Зазначаємо, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури не може бути відокремлено від тих проблем й тенденцій, які охоплюють світову систему освіти й виховання підростаючого покоління. Сьогодення поставило перед педагогічною наукою завдання – всебічно дослідити й осмислити закономірності та перспективи підготовки вчителя фізичної культури. Для визначення можливих перспектив реформування процесу професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури ми звернулися до аналізу цього процесу. Проблема підготовки вчителя фізичної культури до професійної діяльності не є простою (Матвійчук, 2014).

Аналіз літератури показує, що у педагогіці і психології багато наукових робіт присвячено вивченню особливостей педагогічної діяльності й особистості вчителя. Відомо, що умови підготовки вчителів спочатку були у вигляді усних, а потім письмових настанов і, зрештою стали вказівками і законодавчими документами. Професійна підготовка вчителя удосконалювалась разом у контексті розвитку фізичної культури як навчального предмета в загальноосвітній школі, а також у процесі

становлення особистості вчителя фізичного виховання, розвитку його професіоналізму.

На підставі аналізу науково-педагогічних публікацій, зокрема, О. Карпова, О. Котової, О. Отравенко, Л. Сущенко Б. Шияна, ми визначили основні завдання фізичного виховання школярів, а саме:

- підвищення функціональних можливостей організму учнів засобами фізичної культури;
- сприяння всебічному гармонійному розвитку, відмова від шкідливих звичок, покращення розумової і фізичної працездатності;
- формування у школярів інтересу до систематичних занять фізичними вправами з урахуванням особливостей їх майбутньої професії, фізичне самовдосконалення та здоровий спосіб життя;
- отримання учнями необхідних знань, умінь та навичок у галузі фізичної культури з метою профілактики захворювань;
- оволодіння методами визначення фізичного стану та самоконтролю (Бельський, 2010).

В основі фізичної освіти лежить засвоєння як теоретичних, так і практичних знань з використанням рухових умінь і навичок у різних умовах життєдіяльності. Ґрунтуючись на відповідних знаннях, у процесі фізичного виховання вирішуються і завдання із системного формування і вдосконалення необхідних у житті рухових умінь та навичок (Котова, 2016).

Сучасна система фізичного виховання базується на широкому комплексі наукових даних, що є передумовою розуміння і раціонального використання законів, яким підпорядковане фізичне виховання. Суттєвим напрямком діяльності вищої школи є підготовка учителів фізичної культури до професійної діяльності, забезпечення такої системи професійних умінь та навичок, яка б дозволяла глибоко осмислювати педагогічні завдання, послідовно вирішувати складні навчально-виховні ситуації, прогнозувати і моделювати наступні кроки освітнього впливу.

У словнику іншомовних слів зазначається, що «професія (від лат. *professio* – офіційно зазначене заняття, спеціальність) – сталий і відносно широкий рід трудової діяльності, що вимагає певних знань і трудових навичок і є джерелом існування».

Перш ніж розглянути проблему підготовки вчителя фізичної культури до професійної діяльності, розглянемо сутність поняття «професійна діяльність».

Професійна діяльність має дві складові: перша складає систему засобів, що спрямовані на пізнання професії і галузі знань, які входять до її теоретичної основи; друга – система дій, яка спрямована на саморозвиток, самовизначення особистості з метою надбання впевненості в собі, яка сприяє розвитку компетентності в практиці професійної діяльності.

У нашому дослідженні ми дотримуємось традиційної трактовки поняття «професійна діяльність», а саме: «різнобічно цілеспрямована

організація життєдіяльності студента протягом всіх років навчання, яка завдяки програмам забезпечує його професійну готовність» (Сущенко, 2013).

Особистість вчителя фізичної культури, структура його професійних умінь і здібностей, особливості діяльності і шляхи її вдосконалення досліджується багатьма авторами в різних напрямках: вивчення структури професійних якостей і здібностей (Н. Бурлакова, Л. Волков, В. Яловик та формування професійних умінь майбутніх фахівців у процесі навчання у закладах вищої освіти (Т. Ротерс, О. Отравенко, Л. Сущенко); формування готовності до роботи з фізичного виховання (О. Богініч, О. Карпова, Н. Матвійчук, Б. Шиян).

Як вид фізкультурної освіти, процес підготовки вчителів до професійної діяльності має три складових: навчання, виховання і розвиток. Вони утворюють структуру освіти і відображають його специфічні функції – засвоєння знань, умінь, навичок, формування особистості й різнобічне її удосконалення. Структура цих компонентів єдина, оскільки педагогічний процес – цілісне явище і окремі його аспекти розглядаються умовно. В умовах реформування національної системи освіти набувають вагомого значення нові засади підготовки вчителя фізичного виховання до професійної діяльності.

Підтверджуючи інформацію, (Сущенко, 2013), наголошує, що головним завданням вищого навчального закладу, який готує майбутніх фахівців фізичного виховання, стає формування суб'єкта професійної діяльності, здатного підвищити свій фізичний потенціал, засвоїти знання з організації власної фізичної активності та суспільної фізкультурної практики.

Аналізуючи професійну діяльність учителя фізичної культури, на нашу думку, утвердився системний підхід, а уявлення про образ майбутнього педагога теж набуло цілісного, системного характеру. У більшості досліджень науковці визначають професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури як єдність конструктивної, організаторської, комунікативної та рефлексивної діяльностей, які здійснюються через відповідні уміння (Отравенко, 2016, Ротерс, 2008).

Діяльність закладів освіти та підходів, представлених у роботах українських дослідників, дозволяє нам визначити наступні етапи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури: оновлення навчальних планів зі спеціальності відповідно до рівня підготовки; розроблення нових навчальних програм з методичних дисциплін; структурування змісту дисциплін професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; удосконалення організації оволодіння студентами методичних знань та вмінь у навчальному процесі вищих закладів освіти та педагогічна практика, яка представляє один із важливих компонентів підготовки майбутніх фахівців. Навчання має організовуватися як процес включення особистості в систему громадських і професійних відносин, соціальну практику, а навчальний

процес при цьому відображати ці відносини і становить єдність професійно орієнтованих діяльності, взаємодії та спілкування. Справжнє покликання педагога визначається лише у практичній діяльності, що дозволяє рекомендувати діяльнісний підхід до навчання з метою реалізації професійної спрямованості підготовки, а також використовувати допрофесійні вміння і навички як критерії професійного відбору. І це стосується не лише спортивної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, а й їхніх педагогічних задатків. (Карпова, 2004; Котова, 2016).

Як відомо, діючими навчальними програмами для досягнення мети фізичного виховання студентської молоді передбачається комплексне вирішення таких завдань: розкриття ролі фізичної культури для розвитку особистості та її підготовки до професійної діяльності, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, установки на здоровий спосіб життя, фізичне вдосконалення та самовиховання, потребу в регулярних заняттях фізичними вправами та спортом; формування системи знань з фізичної культури та здорового способу життя, необхідних у процесі життєдіяльності, розвиток й удосконалення психофізичних можливостей, якостей та властивостей особистості; набуття фонду рухових умінь і навичок, надбання досвіду творчого використання фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності для досягнення особистих і професійних цілей; здатності до виконання державних або нормативів на рівні вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм відповідного фахівця. життя (Отраченко, 2016; Ротерс, 2008; Сущенко, 2013).

Але зауважимо, що водночас у змісті вищезазначеної навчальної програми ці цільові компоненти не завжди знаходять свою безпосередню реалізацію, а тому не є зрозумілими для студентів.

На нашу думку, навчальна програма з «Фізичного виховання» має можливості для подальшого удосконалення, заповнення усіх прогалин допущених у ній, оскільки зміст програми і механізми її реалізації можуть оновлюватися і коректуватися за потребою на основі останніх наукових даних, передового педагогічного досвіду та Державних стандартів освіти.

Система підготовки фахівця у педагогічному вузі і школі повинна ґрунтуватися на чіткому уявленні – який учитель потрібен завтрашній школі, які вимоги ставить суспільство перед вихователем підрастаючого покоління. Якщо професійні інтереси і наміри відповідають всім компонентам психологічної структури особистості, то досягається внутрішня гармонія зовнішньої і внутрішньої діяльності людини. (Матвійчук, 2014; Сущенко, 2013).

Як відомо, діючими навчальними програмами для досягнення мети підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, передбачається комплексне вирішення таких завдань:

- розкриття ролі фізичної культури для розвитку особистості та її підготовки до професійної діяльності;
- формування мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури;
- потребу в регулярних заняттях фізичними вправами та спортом;
- формування системи знань з фізичної культури та здорового способу життя, необхідних у процесі життєдіяльності;
- розвиток й удосконалення психофізичних можливостей, якостей та властивостей особистості;
- набуття фонду рухових умінь і навичок, забезпечення загальної і фізичної підготовленості, надбання досвіду творчого використання фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності для досягнення особистих і професійних цілей;
- здатності до виконання державних тестів на рівні вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм відповідного фахівця. (Сущенко, 2013; Шиян, 2000).

Сучасний підготовлений майбутній вчитель фізичної культури має відповідати таким основним вимогам: володіти ґрунтовними і різнобічними знаннями, широкою ерудицією, які дозволяють адаптуватися до швидко змінюваних суспільних потреб; відрізнятися гнучкістю розуму, бути ініціативним, творчо відноситися до справи. Важливе місце в системі підготовки вчителя фізичної культури посідає визначення змісту й структури його професійної діяльності, обсяг виконуваних ним педагогічних функцій, до знань, умінь і навичок, необхідних для повноцінного виконання професійних обов'язків (Бельський, 2010; Карпова, 2004).

Роль у навчально-виховному процесі сучасної школи належить діяльності вчителя фізичної культури, який має досконало володіти професійним мисленням, фундаментальними і спеціальними знаннями й уміннями, практичними навичками, активно здійснювати пропаганду здорового способу життя (Матвійчук, 2014).

Професія вчителя фізичної культури належить до професій, в яких людина не маючи покликання до цієї діяльності не може працювати творчо, продуктивно, стати майстром своєї справи. Нажаль, питання ефективної психолого-педагогічної підготовки не привертали належної уваги науковців і практиків (Сущенко, 2013).

Фахівці-практики, як і дослідники, переконані, що успіх реалізації сучасної освіти безпосередньо залежить від професійної компетентності кожного вчителя. Ефективність роботи вчителя безпосередньо залежить від якості та сукупності його педагогічних умінь. Серед провідних для вчителя фізичної культури виокремлюють: спортивні, дидактичні та педагогічні вміння (Ротерс, 2008); організаційні, методичні, конструктивні, комунікативні та пізнавальні (гностичні) вміння. До випускників висуваються вимоги до рівня підготовленості:

- знати дидактичні закономірності у фізичному вихованні;
- володіти методикою занять з різними групами населення;
- знати анатомо-фізіологічні, гігієнічні та психолого-педагогічні основи фізичної культури;
- уміти планувати і проводити заходи з профілактики травматизму та надавати першу медичну допомогу;
- уміти у процесі самоосвіти і самовдосконалення оволодівати новими видами фізкультурно-спортивної діяльності;
- володіти засобами і методами формування здорового способу життя на основі потреби регулярного виконання фізичних вправ;
- уміти надавати першу медичну допомогу у випадку травмування (Котова, 2016).

Висновки. Процес професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури є складним і багатогранним. Якісна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури неможлива без усвідомлення студентами основ педагогічної діяльності, що включає не лише здобуття знань, умінь і навичок, а й виховання належного ставлення до майбутньої практичної діяльності. Формування професійно-педагогічної діяльності має відбуватися на основі глибокого розуміння сутності практичної діяльності вчителя фізичної культури. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури це процес, який включає навчання, виховання і розвиток та відображає специфіку фахової підготовки на рівні засвоєння системи знань, умінь, навичок й формування особистості майбутнього вчителя.

Проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури та розробка перспективних напрямків і залучення студентів до майбутньої професії в практичній реалізації в умовах шкільної освіти, яка не знаходить належної реалізації принцип зв'язку теорії з практикою.

Список використаної літератури

1. Бельский Я., Вільчковський Е. Праксеологічна модель вчителя фізичного виховання. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. пр. Луцьк. 2010. С. 120–122. **2. Закон України** «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37-38, ст. 2004; {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40}. **3. Карпова Л. Г.** Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 2004. 20 с. **4. Котова О. В.** Теоретичні аспекти профільного навчання в старшій школі: зб. наук. пр. в галузі фіз. культ. та спорту. *Молода спортивна наука України*. Львів, 2016. № 10. С. 139–141. **5. Матвійчук Т. Ф.** Основи педагогічної майстерності вчителів фізичної культури: навч.-метод. посібник для ВНЗ. Львів, СПОЛОМ, 2014. С. 82. **6. Отравенко О. В.** Педагогічні умови формування компетентності учнівської та студентської молоді в умовах

ступеневої освіти. *Здоров'є, спорт, реабілітація*. №4, 2016. С. 47–50.

7. Ротерс Т. Т. Теоретичні засади профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком. *Фізичне виховання різних груп населення*. Луганськ, 2008. С. 12–15.

8. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): монографія / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Запорізький держ. ун-т. Запоріжжя: ЗДУ, 2013. С. 442.

9. Шиян Б. М., Папуша В. Г. Теорія фізичного виховання : навч. посіб. для студ. ф-тів фіз. виховання. Т.: Збруч, 2000. 183 с.

References

- 1. Belsky J., Vilchkovsky, E.** (2010). Vilchkovskypraxeological model of physical education teacher. *Physical education, sports and health culture in modern society*: Coll. Science. pr. Luck. 120–122. [in Ukrainian].
- 2. Law of Ukraine "On Higher Education"** . Supreme Council (BD) . 2014. number 37-38, Art. 2004; {As amended by the Law number 76-VIII of 28.12.2014, BD, 2015, № 6, p. 40} [in Ukrainian].
- 3. Karpova, L.** (2004). Formation of professional competence of the general education school teacher: Avtoref. Dis. ... PhD. Pad. Sciences. – Kharkiv. 20. [in Ukrainian].
- 4. Kotova, O. V.** (2016). Theoretical aspects of vocational training in high school: Coll. Science. pr. in nat. cult. and sports. *Young sports science Ukraine*. Lviv. № 10. 139–141. [in Ukrainian].
- 5. Matviychuk, T. F.** (2014). Basics of pedagogical skills of teachers of physical training: Teach method. Guide for Universities. Lviv. 82. [in Ukrainian].
- 6. Otravenko, O. V.** (2016). Pedagogical conditions of formation of competence of pupils and students in terms of level education. *Health, Sport Rehabilitation*. №4. 47–50. [in Ukrainian].
- 7. Rothers, T. T.** (2008). Theoretical Fundamentals of profile study high school students on sports direction. *Physical training of different groups of the population*. Lugansk 2008. 12 – 15. [in Ukrainian].
- 8. Sushchenko, L. P.** (2013). Professional training of future specialists in physical education and sport (theoretical and methodological aspect): monograph; Institute of Pedagogy and Psychology of Professional Education APS Ukraina; Zaporozhye State. Univ. Zaporozhye: the GG. 442. [in Ukrainian].
- 9. Shiyan, B. M., Papusha, V. G.** (2000). Theory of Physical Education: teach. Guidances. For the knock. F-TS of FII. Education. T.: Zbruch. 183. [in Ukrainian].

Котова О. В., Сопотницька О. В. Теоретичні та методичні засади системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до педагогічної діяльності

Стаття присвячена дослідженню проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури в закладах вищої освіти як процес формування особистості, який відбувається у відповідності до процесу професійно-педагогічної діяльності. Метою статті є аналіз

науково-методичної літератури з проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури та розроблені перспективні напрямки освітніх систем підготовки фахівців і використання оптимальних способів організації педагогічного впливу на учнів у навчально-виховному процесі з фізичної культури в закладі загальної середньої освіти.

Професійна діяльність має дві складові: перша складає систему засобів, що спрямовані на пізнання професії і галузі знань, які входять до її теоретичної основи; друга – система дій, яка спрямована на саморозвиток, самовизначення особистості з метою надбання впевненості в собі, яка сприяє розвитку компетентності в практиці професійної діяльності.

Процес професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури є складним і багатограним. Якісна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури неможлива без усвідомлення студентами основ педагогічної діяльності, що включає не лише здобуття знань, умінь і навичок, а й виховання належного ставлення до майбутньої практичної діяльності. Формування професійно-педагогічної діяльності має відбуватися на основі глибокого розуміння сутності практичної діяльності вчителя фізичної культури. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури – це процес, який включає навчання, виховання і розвиток та відображає специфіку фахової підготовки на рівні засвоєння системи знань, умінь, навичок й формування особистості майбутнього вчителя.

Проблема підготовки майбутніх учителів фізичної культури та розробка перспективних напрямків і залучення студентів до майбутньої професії в практичній реалізації в умовах шкільної освіти, яка не знаходить належної реалізації принцип зв'язку теорії з практикою.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній вчитель, фізична культура, освітній процес.

Котова Е. В., Сопотницкая Е. В. Теоретическая и методическая основа системы профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к педагогической деятельности

Статья посвящена исследовательским проблемам профессиональной подготовки будущего учителя физической культуры в высших учебных заведениях как процесса формирования личности, который происходит в соответствии с процессом профессиональной и педагогической деятельности. Целью статьи является анализ научно-методической литературы по проблеме подготовки будущих учителей физической культуры и развитие перспективных направлений образовательных систем подготовки специалистов и использование оптимальных способов организации педагогического влияния на учащихся в образовательном процессе физической культуры в школе.

Профессиональная деятельность имеет две составляющие: первая

составляет систему средств, направленных на познание профессии и области знаний, входящих в ее теоретической основы; вторая – система действий, направленная на саморазвитие, самоопределение личности с целью достижения уверенности в себе, которая способствует развитию компетентности в практике профессиональной деятельности.

Процесс профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры является сложным и многогранным. Качественная подготовка будущих учителей физической культуры невозможна без осознания студентами основ педагогической деятельности, включая не только получение знаний, умений и навыков, но и воспитания должного отношения к будущей практической деятельности. Формирование профессионально-педагогической деятельности должно происходить на основе глубокого понимания сущности практической деятельности учителя физической культуры. Подготовка будущих учителей физической культуры – это процесс, который включает обучение, воспитание и развитие и отражает специфику профессиональной подготовки на уровне усвоения системы знаний, умений, навыков и формирования личности будущего учителя.

Проблема подготовки будущих учителей физической культуры и разработка перспективных направлений и привлечения студентов к будущей профессии в практической реализации в условиях школьного образования, не находит должной реализации принцип связи теории с практикой.

Ключевые слова: профессиональное обучение, будущий учитель, физическая культура, образовательный процесс.

Kotova O., Sopotnytska O. Theoretical and Methodical Foundations of the System of Professional Training of Future Teachers of Physical Culture to Pedagogical Activity

The article is devoted to research problems of professional training of the future teacher of physical culture in higher education institutions as the process of personality formation, which takes place in accordance with the process of vocational and pedagogical activity. The purpose of the article is to analyse scientific and methodological literature on the problem of training future teachers of physical culture and developed promising areas of educational systems for training specialists and use optimal ways to organize pedagogical influence on pupils in the educational process of physical culture at school.

Professional activity has two components: the first is a system of tools aimed at cognition of the profession and the field of knowledge that are part of its theoretical basis; the second is a system of actions aimed at self-development, self-determination of the individual in order to gain self-confidence, which promotes the development of competence in the practice of professional activity.

The process of professional training for future physical education teachers is complex and multifaceted. Qualitative training of future teachers of

physical education is impossible without students' understanding of the basics of pedagogical activity, which includes not only the acquisition of knowledge, skills and skills, but also the education of proper attitude to future practical activity. The formation of professional and pedagogical activity should be based on a deep understanding of the essence of the practical activity of a physical education teacher. Training of future physical education teachers is a process that involves learning, education and development and reflects the specifics of professional training at the level of mastering the system of knowledge, skills, skills and personality formation of the future teacher.

The problem of training future physical education teachers and developing promising directions and involving students in the future profession in practical implementation in the context of school education, which does not find the principle of theory to be properly connected with practice.

Key words: vocational training, future teacher, physical culture, educational process.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2020

Прийнято до друку 27.01.2020 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.